

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Педагогічний факультет**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ»**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ **01 «Освіта/Педагогіка»** _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність **013 «Початкова освіта»** _____
(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет **Педагогічний факультет**

Івано-Франківськ -2019

Робоча програма «Освітній менеджмент»

(назва навчальної дисципліни)

для магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Червінська І.Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти (протокол від “28” серпня 2019 р. № 1

Завідувач кафедри

педагогіки початкової освіти _____ (М. П.Оліяр)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол №1__від “ 30 ” серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради

педагогічного факультету освіти _____ (О.С. Кондур)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Декан педагогічного факультету _____

(підпис) (прізвище та ініціали) (О.С. Кондур)

© Червінська І.Б., 2019

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна дисципліна	
	Спеціальність 013 Початкова освіта		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання проект		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год	Освітній рівень: магістр	Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання: ІНДЗ (проект)	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 22 % : 78% (1: 1,1)

для заочної форми навчання – 12% : 88% (1: 4,4)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Соціально-психологічна система освітнього менеджменту забезпечує становлення суб'єкт-суб'єктних відносин в освітньому закладі, підвищує особистісну значущість кожного учасника педагогічного процесу. Стратегії освітнього менеджменту спрямовані на досягнення оптимальних результатів діяльності освітніх закладів. Тому сучасному фахівцю системи освіти необхідно володіти ґрунтовними знаннями в галузі освітнього менеджменту

Метою навчальної дисципліни є надання магістрантам систематизованих знань з теорії і практики освітнього менеджменту, формування комплексних компетенцій сучасного менеджера освіти, розвиток організаторських та управлінських здібностей, критичного, системно-аналітичного мислення та сприяння формуванню вмінь створювати психологічно комфортну атмосферу та підтримувати дух партнерства та взаємодії в освітньому закладі.

Завданнями дисципліни є розкриття основних теоретико-методологічних засад освітнього менеджменту, сприяння засвоєнню магістрантами знань, формуванню в них практико-орієнтованих умінь з управління освітніми закладами різних типів, вироблення у магістрантів якостей, що відповідають сучасній моделі менеджера освіти, формування комплексних компетенцій менеджера освіти та їх психолого-педагогічної готовності до здійснення управлінської діяльності.

- формування у магістрантів цілісної системи знань про освітній менеджмент в Україні;
- ознайомлення зі стилями, стратегіями та технологіями освітнього менеджменту;
- вивчення принципів освітнього менеджменту;
- вироблення у майбутніх педагогів, на основі засвоєного матеріалу, комплексу педагогічних умінь та навичок відповідно до потреб сучасної закладів освіти;
- комплексна підготовка магістрів до практичної діяльності у закладах освіти;
- розвиток фахової компетентності менеджерів освіти.

В результаті вивчення та засвоєння основних положень дисципліни магістранти повинні

знати

- теорію і практику освітнього менеджменту;
- сутність поняття «освітній менеджмент»;
- сутність стратегічного управління його етапи, методи, стилі;
- професійні та особистісні характеристики менеджера освіти;
- володіти знаннями щодо забезпечення якості роботи освітнього закладу;
- структурно-функціональні компоненти освітнього менеджменту;

- критерії та рівні ефективності професійної діяльності менеджерів освіти.

В результаті вивчення навчальної дисципліни магістранти повинні

вміти

- дотримуватися демократичного стилю управління освітнім процесом, забезпечувати його цілісність й системність;
- вміти моделювати різні шляхи вирішення практичних завдань;
- застосовувати педагогічно доцільні дії для формування позитивних міжособистісних стосунків на різних етапах розвитку колективу;
- створювати психологічно комфортну атмосферу;
- підтримувати дух партнерства та взаємодії в освітньому процесі,
- здійснювати самоконтроль та самоменеджмент, вносити корективи у власну діяльність, поведінку;
- налагоджувати конструктивні взаємовідносини з педагогічним колективом та партнерами.

Курс "Освітній менеджмент" на міждисциплінарному рівні тісно взаємодіє з такими навчальними дисциплінами як «Управління навчально-виховним процесом у закладах освіти» «Педагогіка», «Комунікативні процеси у навчанні», «Соціальна психологія», «Загальна психологія», «Психологія управління», «Менеджмент», «Конфліктологія», «Етика ділового спілкування», «Філософія», «Культурологія».

Практичне застосування знань із курсу «Освітній менеджмент» сприятиме підвищенню рівня управлінської культури, вироблення стратегій і тактик прийняття управлінських рішень, оптимізації їх подальшої роботи в різних освітніх галузях України, запобіганню конфліктів, розширенню зовнішніх зв'язків освітніх закладів, налагодження партнерства.

Навчальним планом спеціальності передбачені аудиторні заняття (лекції, семінарські та практичні заняття), індивідуальна і самостійна робота. Формою контролю - залік.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ. СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Історичні передумови виникнення менеджменту. Становлення перших теорій управління. Теорія і практика освітнього менеджменту. Сучасні теорії освітнього менеджменту. Стратегія. Оперативне і стратегічне управління. Ознаки стратегічного управління освітньої організації.

ТЕМА 2. ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Інноваційна освітня діяльність. Інноваційний освітній менеджмент як напрям управлінської діяльності. Менеджмент освітніх інновацій. Складові освітньої інновації: педагогічна інновація, науково-виробнича інновація, соціально-економічна інновація. Масштабні та локальні освітні інновації. Закономірності інноваційного освітнього менеджменту. Структура інноваційного менеджменту. Фактори впливу на інноваційний процес у закладі освіти. Ознаки інноваційної культури закладу освіти. Технологія розробки інноваційного освітнього проекту.

ТЕМА 3 КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ ХХІ СТОЛІТТЯ

Зміст компетенцій менеджера освіти.. Фактори управління сучасними освітніми закладами. Двосторонність управління. Функціональні обов'язки менеджера освіти. Місія менеджера освіти. Загальна типологія менеджерів. Характеристики типів менеджерів. Стиль менеджменту, його ознаки. Компетентність сучасного менеджера освіти. Складові компетентності менеджера. Посадові вимоги до менеджера освіти: кваліфікаційні, соціально-психологічні, професійні. Професіоналізм, його складові: професійна культура, управлінська майстерність, володіння управлінськими технологіями. Модель сучасного менеджера-професіонала в освіті. Специфіка управління персоналом освітнього закладу.

ТЕМА 4. ФУНКЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Особливості освітніх організацій. Основні характеристики освітніх організацій, що враховуються в процесі менеджменту. Особливості результатів діяльності освітніх організацій. Сутність понять «управління», «керівництво», «менеджмент», «освітній менеджмент». Шкільний менеджмент, внутрішньо шкільний менеджмент, освітній менеджмент, дидактичний менеджмент. Закони менеджменту:

ТЕМА 5. SWOT- АНАЛІЗ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

SWOT-аналіз діяльності закладу освіти. Особливості SWOT-аналізу. Організація SWOT-аналізу. Узагальнення результатів SWOT-аналізу. Результати та узагальнення SWOT-аналізу. SWOT-аналіз як універсальний метод процесу стратегічного планування діяльності організації. Мета та завдання SWOT-аналізу. Матриця SWOT-аналізу: сильні та слабкі сторони.

ТЕМА 6. ОСОБИСТІТЬ В УПРАВЛІННІ

Управлінська культура менеджера освіти. Вимоги до сучасного керівника. Стилi управління освітніми закладами. Специфіка управління кар'єрою молодих фахівців освітньої галузі. Раціональність у шкільному управлінні. Управлінські рішення у діяльності керівника. Сутність, класифікація та процес вироблення управлінських рішень. Техніка прийняття управлінських рішень. Комунікації в освітньому менеджменті. Культура ділового спілкування. Ділові комунікації: значення, форми, організація спілкування (ділові бесіди, наради, педради).

3. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	денна ф. н. у тому числі				заочна ф. н. у тому числі			
		лекції	практ	лабор	самос	усього	лекції	практ	самос
	Змістовий модуль 1.								
1.	Тема 1. Стратегічний менеджмент в освіті. Сутність і завдання менеджменту	12	2	2	8	20			20
2.	Тема 2. Інноваційний освітній менеджмент	14	2	2	10	12	2		10
3	Тема 3. Функції та особливості діяльності освітніх організацій	14	2	2	10	14		2	12
		40	6	6	28	46	2	2	42
	Змістовий модуль 2.								
4	Тема 4. Компетентність менеджера освіти XXI століття	16	2	4	10	10			10
5	Тема 5. Swot- аналіз освітнього закладу	16	2	4	10	17	2		15
6	Тема 6. Особистість в управлінні. Місія менеджера освіти. Основні стилі менеджменту	18	4	4	12	15		2	15
	Разом	50	8	12	32	40			40
	ВСЬОГО	90	12	18	60	90	4	4	82

4. Теми практичних занять

Денна та заочна форми навчання

№ п\п	Назва теми	Кількість годин	
		д	з
1.	Тема 1. Функції та особливості освітніх організацій. Поняття «управління», «керівництво», «освітній менеджмент». Закони менеджменту.	2	
2	Тема2 Інноваційний освітній менеджмент. Завдання, принципи та методи шкільного	2	
3.	Тема 3. Сутність і задачі менеджменту та управління сучасним вищим навчальним закладом.	2	2
4.	Тема 4. Time менеджмент – технологія управління часом	4	
5	Тема 5. Командний менеджмент як інноваційна форма управління	2	
6	Тема 6. Лідер. Менеджер.	2	2
7	Тема 7. Вимоги до сучасного менеджера освіти в Україні та зарубіжних країнах. Професійні та особистісні характеристики менеджера освіти	2	
8	Тема 8. Спілкування як засіб створення психологічно комфортної атмосфери у команді. Взаємодія і психологічний вплив під час спілкування	2	
	Разом	18	4

5. Самостійна робота Денна та заочна форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Історичні передумови виникнення освітнього менеджменту	5	10
2	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Сутність понять «освітній менеджмент», «менеджер освіти»	5	10
3	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Реалізація освітніх стратегій в контексті дії Закону України «Про освіту»	5	10
4	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Менеджмент освітніх інновацій. Складові освітньої інновації.	5	10
5	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Структура інноваційного менеджменту	10	10
6	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Самоменджент	10	10
7.	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Професіограма, портфолії, сайт педагога	5	10
8.	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Складові системи стратегічного управління	7	4
9	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Освітній заклад як об'єкт управління	4	4
10	<u>Самостійне опрацювання теми:</u> Складові професійної культури керівника	4	4
	Разом	60	82

6. Індивідуальні завдання

Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ-проект)

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання передбачає підготовку та оформлення кейсів з навчальної дисципліни «Освітній менеджмент».

Орієнтовна тематика кейсів:

1. Портфоліо вчителя.
2. Професіограма педагога.
3. Передовий педагогічний досвід учителя.
4. Резюме.

5. Посадова інструкція.
6. Функціональні обов'язки директора ЗЗСО, заступника директора, класного керівника, керівника гуртка.
7. Персональний сайт педагога
8. Swot- аналіз освітнього закладу.
9. Стилi управління
10. Імідж освітнього закладу

7. Методи навчання

Словесні (навчальна лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія, диспут). Наочні (спостереження, демонстрування). Практичні (вправи). Проблемно-пошукові (розв'язання проблемних ситуацій і завдань, проблемне викладення). Інтерактивні методи.

8. Методи контролю

Опитування.

Усний індивідуальний і фронтальний контроль.

Письмовий індивідуальний і фронтальний контроль.

Виконання комплексних контрольних завдань.

Взаємоконтроль (взаємо оцінювання).

Самоконтроль (самооцінка).

Підсумковий контроль – залік.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (тестування) та самостійна робота					Підсумковий тестовий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		ІНДЗ	50	100
Т1-4		Сума	Т 5-6	Сума			
5; 5; 5; 5	1-20		5; 5; 5	1-15	1-15	1-50	1-100

Шкала оцінювання: національна та ECNS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Опорні схеми, таблиці, мультимедійні презентації, підручники та посібники, нормативно-правові документи, картки-схеми, картки контрольних питань, , орієнтовні схеми аналізу, відеоматеріали, електронний додаток на CD. Підручники та посібники, зазначені у списку літератури. Роздатковий матеріал на практичних заняттях. Нормативні документи. Інтернет-ресурси.

11. Рекомендована література

Базова

1. Аспекти управлінської діяльності в школі. Частина I / Упоряд. Н. Мурашко. К.: Ред. Заг. газ., 2015.128 с.
2. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник. Тернопільський національний економічний ун-т. Т. : Економічна думка, 2018. 216 с.
3. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. Львів, 1995. 217 с.
4. Гамаюнов В. Г. Дидактичний менеджмент: навчаюче управління. Х.: Вид. група «Основа», 2004. 80 с.

5. Гайдамака О.М. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ: Альма-матер, 2005. 184 с.
6. Волкова Н.П. Педагогіка: навч.посіб. К. : Академія, 2001. Р. 4.1., 4.2.
7. Закон України "Про загальну середню освіту". Книга вчителя початкової школи: довідкові матеріали для організації роботи вчителя
8. Закон України «Про освіту» (2017) Режим доступу: [http://kodeksy.com.ua / pro_osvitu / download.htm](http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/download.htm)
9. Єльнікова Г. Управлінська компетентність. К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
10. Зверєва В. І. Як зробити керування школою успішним. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. 160 с.
11. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту. К.: Либідь, 2004. С. 14–31.
12. Концепція Нової Української школи. Режим доступу: mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
13. Кобаль В.І. Організацій й управління навчально-виховним процесом у початковій школі : навч. пос. Мукачєво: МДУ, 2015. 140 с.
14. Кобзар Б.С. Управління школою продовженого дня. К., 1988. 126 с.
15. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. Наказ МОН № 998 від 31.12.2014 р. Електронний ресурс: www.mon.gov.ua
16. Крижко В. В. Теорія і практика менеджменту в освіті: навч. посіб. К., 2005..
17. Луговий В.І. Управління освітою. К., 1997. 232 с.
18. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Х.: Вид. група «Основа», 2007. 448 с.
19. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами. Тернопіль, 2007.
20. Мороз І. В. Менеджмент і маркетинг в освіті. К., «Освіта України», 2006. 128 с.
21. Настільна книга заступника директора з НВР початкових класів / Авт.-уклад. Г. В. Лісовенко. Х.: Вид-во «Ранок», 2010. 288 с
22. Онишків З. М. Основи школознавства: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2003. 176 с.
23. Павлютенков Є. М. Основи управління школою. Х.: Вид. група «Основа», 2016. 176 с.
24. Положення про загальноосвітній навчальний заклад. Інф. збірник МО України. 2016. №7.

25. Реморенко І. Різне управління різною освітою. Книжка для розумного керівника. К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. 128 с.
26. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи. Вибрані твори в 5-ти т. К., 1976. Т. 4.
27. Крижко В.В. Основи управління школою. Харків: Основа, 2008. Ч.1.
28. Тягур Р.С. Основи менеджменту в освіті. Івано-Франківськ, 2007. 106 с.
29. Типовий статут середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. К., 2014.
30. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 365с.
31. Червінська І.Б. Педагогічний менеджмент : науково-методичний супровід вивчення навчальної дисципліни [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів дистанційної форми навчання. Івано-Франківськ, ПНУ, 2014. 140 с.
32. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 280 с.
33. Цокур О.С. Педагогіка вищої школи: навч.-метод, посібник. Одеська національна юридична академія. Вип. 2 : Педагогічний менеджмент. О. : Юрид. літ-ра, 2002. 80 с.

Додаткова література

1. Антонюк М.С. Психологічні особливості формування у студентів умінь і навичок самостійної роботи. Сучасні педагогічні технології у вищій школі : наук.-метод. зб. К. : Вища школа, 1995. 267 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : метод. посіб. для студентів магістратури. К. : Центр навчальної літератури, 2003. 314 с.
3. Пікельна В.С. Управління школою. Х. : Основа, 2004. Ч. 1. 112 с. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. Вип. 31. К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2013. 48 с.
4. Савіна З. Електронні інформаційні ресурси бібліотек України // Бібліотечна планета. 2012. № 2. С. 20-21.
5. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. К., 1989. 346 с.
6. Рабченюк Т.С. Внутрішкільне управління : практичний посібник. К. : Рута, 2000. 176 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. К. : «Академвидав», 2006. 352 с.

Інформаційний ресурс

1. www2.znz.edu.ua.net/storage/95.txt
2. www.uazakon.com/document/fpart15/idx15806.htm
3. [http://www.canada-ukraine.org/
www.education-inclusive.com/uk/index.php](http://www.canada-ukraine.org/www.education-inclusive.com/uk/index.php)
[http://kodeksy.com.ua / pro_osvitu / download.htm](http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/download.htm)